

KansPlus strategisch beleidsplan 2019-2023

Inleiding

KansPlus is toe aan een nieuw meerjaren beleidsplan. Ten aanzien van de zorg voor mensen met een verstandelijke beperking is zowel in de vereniging KansPlus als landelijk veel veranderd. Dat vraagt om een herijking van onze koers.

In de afgelopen jaren is meerdere malen gesproken over deze ontwikkeling en wat dat zou moeten betekenen voor de koers van KansPlus. Gesprekken tijdens de algemene jaarvergaderingen, bij losse contacten tussen bestuur en directie met ledengroepbestuurders, en gesprekken met individuele leden. De inhoud van deze gesprekken geven mede inhoud aan de koers die in dit meerjarenplan wordt uitgestippeld.

Wat is KansPlus

KansPlus is een belangenorganisatie voor mensen met een verstandelijke beperking. Het merendeel van onze leden bestaat uit ouders, broers en zussen van mensen met een verstandelijke beperking. Ook mensen met een beperking zijn lid van KansPlus.

Kerntaken

Van oudsher heeft KansPlus drie kerntaken:

- *Belangenbehartiging.* Dit doen we zowel landelijk als lokaal in de richting van de politiek, zorgaanbieders en andere beleidsbepalende organen en organisaties.
- *Dienstverlening.* Ondersteuning en advisering van individuele leden via het Kennis- en adviescentrum en ondersteuning van cliëntenraden en via VraagRaak.
- *Ontmoeting.* Recreatieve activiteiten voor mensen met een verstandelijke beperking, ledenvergaderingen en themabijeenkomsten.

Structuur

De basis van de vereniging wordt gevormd door de leden en de organisatievorm dicht rond de leden is de ledengroep. Ledengroepen bepalen binnen het kader van de statuten en het huishoudelijk reglement hun eigen lokale beleid en stellen hun eigen prioriteiten.

Landelijk heeft KansPlus een meewerkend bestuur en een bureau met betaalde en vrijwillige medewerkers die aangestuurd worden door de directeur. Het bureau heeft als belangrijkste taken het faciliteren van ledengroepen, uitvoering van het beleid op landelijk niveau - al dan niet in de vorm van projecten - en uitvoering van administratieve werkzaamheden die nodig zijn voor het functioneren van de vereniging.

Financiering

KansPlus heeft twee reguliere inkomstenbronnen: de contributie van de leden en een jaarlijkse subsidie van de overheid. Daarnaast zijn er incidentele inkomsten uit projectfinanciering, schenkingen en subsidies vanuit fondsen.

Waar staan we nu?

Ledenaantal

Een algemeen beeld is dat mensen tegenwoordig niet meer zo snel lid worden van belangenorganisaties. Dit zien we ook bij KansPlus. Het aantal nieuwe leden (ca 150 in 2017) blijft ver achter bij het aantal beëindigingen van het lidmaatschap wegens ouderdom en overlijden. Weinig leden bedanken omdat ze ontevreden over ons zijn. Eind 2017 bedroeg het aantal leden 5838. Daarnaast zijn twee instellingsgebonden familieverenigingen collectief lid van KansPlus en zijn 68 cliëntenraden aangesloten voor de dienstverlening vanuit VraagRaak.

De organisatie

Naast het landelijk beeld dat mensen niet meer zo snel lid worden van een belangenorganisatie zien we ook dat steeds minder mensen in verenigingen verantwoordelijkheid nemen voor organisatorische werkzaamheden. In KansPlus zien we dat in het teruglopende aantal mensen dat beschikbaar is voor besturen van ledengroepen. Op dit moment heeft KansPlus op papier 41 ledengroepen. Bij veel van deze ledengroepen bestaat het bestuur nog slechts uit 1 of 2 personen en worden. In deze ledengroepen worden geen verenigingsactiviteiten meer uitgevoerd en bijeenkomsten voor leden georganiseerd.

Het landelijk bureau heeft een vaste formatie van 3.6 fte aan betaalde medewerkers. Daarnaast wordt in 2018 ongeveer 6 fte op tijdelijke basis ingezet voor 'De kwaliteitsagenda gehandicaptenzorg', een groot door VWS geïnitieerd en gefinancierd project. De medewerkers van het bureau verzetten erg veel werk en door hun grote betrokkenheid en loyaliteit zijn ze altijd wel bereid er nog een schepje bovenop te doen. Het is een grote zorg voor de directie en het bestuur dat dit uiteindelijk niet vol te houden is op deze manier. Het landelijk bestuur zou idealiter moeten bestaan uit 7 personen. Op dit moment zijn er vacatures waarvoor het moeilijk is mensen te vinden.

Kerntaken

Belangenbehartiging

In het vorige meerjarenplan was besloten ons vooral te richten op de lokale belangenbehartiging en de landelijke belangenbehartiging bij ieder(in) te laten. In de praktijk zagen we dat de VG belangen hierdoor landelijk onvoldoende in beeld kwamen.

Het landelijk bestuur en het bureau zijn zich daarom meer gaan richten op de landelijk belangenbehartiging. En dit is succesvol. Dit is onder andere zichtbaar in de positie die KansPlus heeft gekregen in de landelijke Kwaliteitsagenda. Ook bij Kamerleden en beleidsambtenaren van VWS zijn we meer in beeld en worden onderwerpen die we aandragen meegenomen in de politieke debatten.

De inbreng in de lokale politieke belangenbehartiging is wisselend. Het is in grote mate afhankelijk van de draagkracht van ledengroepenbesturen en van de keuzen die afzonderlijke ledengroepen maken in waar ze hun accenten leggen.

Belangenbehartiging bij zorgaanbieders ligt vooral bij individuele leden van KansPlus die actief zijn in cliëntenraden of andere familieverbanden bij instellingen. Voor zover cliëntenraden zijn aangesloten bij VraagRaak ondersteunen we ook vanuit het landelijke niveau deze vorm van lokale belangenbehartiging.

Doordat er in grote delen van het land geen actieve ledengroepen meer zijn, zien we dat de infrastructuur voor een krachtige lokale belangenbehartiging verbrokkelt. Ook is de verbinding tussen individuele, lokaal collectieve en landelijke belangenbehartiging daardoor deels weggefallen.

Dienstverlening

Het Kennis- en adviescentrum is een belangrijke factor in de dienstverlening. Een beroepskracht en enkele vrijwilligers zijn vier ochtenden in de week telefonisch bereikbaar om vragen te beantwoorden en mensen van adviezen te voorzien. Vanuit VraagRaak worden trainingen, seminars en andere vormen van ondersteuning aan cliëntenraden geboden. Ook beschikken we over veel materiaal (brochures e.d.) dat door individuele leden, ledengroepbesturen, cliëntenraden en familieverenigingen gebruikt kan worden.

Het gebruik van het Kennis- en adviescentrum is wisselend. Er zijn drukke periodes die afgewisseld worden met rustige. De feedback die we krijgen van mensen die gebruik maken van het Kennis- en adviescentrum is positief.

Er is er veel aanbod aan materiaal en trainingen beschikbaar en we beschikken bij KansPlus over veel (ervarings)kennis. Desondanks constateren we dat het niet lukt dit goed in de markt te zetten en hier voldoende inkomsten uit te generen. Ons aanbod is blijkbaar te weinig wervend en we lopen het risico dat cliëntenraden afhaken als ze bij ons niet vinden wat ze nodig hebben.

Ontmoeting

De ontmoetingsfunctie wordt vooral gerealiseerd in de ledengroepen. In een aantal ledengroepen wordt hier actief vorm aan gegeven door het aanbieden van wekelijkse ontspanningsactiviteiten en/of jaarlijkse activiteiten in de vorm van dagtochten, vakantieweken of jaarfeesten zoals Sinterklaas en Kerst. Het bezoek aan ledenvergaderingen en themabijeenkomsten neemt vrijwel overal in het land af. Uit een representatieve peiling onder de leden blijkt dat slechts 8% van de leden belangstelling heeft voor ledenvergaderingen. 25% geeft aan belangstelling te hebben voor themabijeenkomsten. De

onderwerpen waar mensen interesse in hebben zijn echter zo uiteenlopend dat de meeste themabijeenkomsten die in het land georganiseerd worden een beperkte opkomst hebben. Doordat in grote delen van het land geen actieve ledengroep meer bestaat, worden in deze gebieden dus ook geen bijeenkomsten of andere ontmoetingsactiviteiten meer georganiseerd.

Financieel

Door de beperkte subsidie van de overheid en de verminderde contributie-inkomsten is de financiële situatie van KansPlus een doorlopend punt van aandacht. In de afgelopen jaren is de betaalde formatie van het bureau teruggebracht tot een absoluut minimum. De formatie wordt bovendien voor een deel gefinancierd uit incidentele middelen zoals projectgelden en schenkingen. Dit betekent dat we continu aandacht moeten besteden aan het vinden van passende en extern gefinancierde projecten.

Kosten worden zowel gemaakt bij het landelijk bureau (52%) als in de ledengroepen (48%)¹. Ook het vermogen is deels bij het landelijk bestuur (18%) en bij de ledengroepen (82%). Het vermogen dat beheerd wordt door het landelijk bestuur ligt grotendeels vast in bestemmingsreserves. 25% van het vermogen bij ledengroepen ligt bij groepen die niet meer actief zijn en is daarmee 'dood geld'. Afspraak is dat dit geld bij het saneren van de slapende ledengroepen toegevoegd wordt aan het landelijke Innovatiefonds waardoor het gebruikt kan worden voor vernieuwende activiteiten.

Samenwerking

Op lokaal niveau werkt een aantal ledengroepen nauw samen met andere organisaties, bijvoorbeeld in een regionaal VG-belangen platform. Enkele ledengroepen hebben een hechte samenwerking met lokale Sien-groepen en hebben een gezamenlijk bestuur gevormd. Landelijk heeft KansPlus samenwerkingsafspraken met onder andere Sien, LSR, Naar-Keuze en de stichting Rondom. In veel projecten waar KansPlus bij betrokken is wordt met deze en met andere organisaties samengewerkt.

Een belangrijke landelijke partner is ook de koepelorganisatie Ieder(in). Binnen deze organisatie probeert KansPlus samen met Sien de krachten van specifieke VG-organisaties op thema's te bundelen.

Terugblik op afgelopen meerjarenplan

In het afgelopen meerjarenplan stonden twee kernpunten centraal:

- Versterking van het middenveld
- Focus op lokale belangenbehartiging

Er is veel aandacht gegaan naar de lokale belangenbehartiging. Onder andere in een specifiek project waarbij in een pilot met vier ledengroepen verschillende vormen werden

¹ Cijfers volgens jaarrekening 2016

uitgewerkt. Er is veel kennis en materiaal ontwikkeld dat ook op andere plekken in het land gebruikt kan worden.

Binnen de vereniging hebben we geprobeerd het middenveld te versterken door ledengroepen samen te voegen. Dit heeft niet het gewenste effect gehad. Het leidde nauwelijks tot verhoogde deelname aan verenigingsactiviteiten. Gelijktijdig ging de vergrijzing van de ledengroepbestuurders door. Hierdoor ontbreekt in veel regio's de infrastructuur die nodig is om de kennis en ervaring die in het project lokale belangenbehartiging is opgedaan op meer plaatsen in het land tot gelding te laten komen.

In een meerjarenplan wordt een koers uitgezet maar de realiteit van de dag maakt soms dat de koers gewijzigd moet worden. Dat gold in de achterliggende periode ten aanzien van de keuze om de landelijke belangenbehartiging over te laten aan de koepelorganisatie Ieder(in). Het besluit om toch weer meer aandacht aan de landelijke belangenbehartiging te schenken was een goed besluit. Het betekende echter wel dat er meer werk bij kwam en dat er minder aandacht kon worden besteed aan andere zaken.

Bouwstenen voor de toekomst

We zijn nog steeds nodig

Op de vraag of KansPlus nog steeds nodig is, zeggen we volmondig 'ja'. Het aantal mensen met een verstandelijke beperking in het land bedraagt ongeveer 150.000, waarvan 98.000 een indicatie hebben voor zorg vanuit de Wlz. De anderen kunnen aanspraak maken op zorg en ondersteuning vanuit de Jeugdwet of de Wmo. Onze koepelorganisatie Ieder(in) zegt te spreken voor een achterban van 250 organisaties en 2 miljoen mensen met een beperking of een chronische ziekte. We zijn dus maar een kleine minderheid, maar wel een bijzondere minderheid.

We vertegenwoordigen mensen die doorgaans levenslang en levensbreed ondersteuning nodig hebben. Ook hun ouders/verwanten op wie levenslang de druk ligt om voor hun individuele belangen op te komen en voor hen te zorgen. Deze ouders/verwanten hebben hun eigen ervaringskennis ontwikkeld. KansPlus is een organisatie die weet hoe deze ervaringskennis ondersteund en benut kan worden in de collectieve belangenbehartiging. De in de inleiding geschetste stand van zaken geeft misschien een somber beeld, maar het maakt niet moedeloos. Het geeft wel aanleiding om nieuwe wegen te ontwikkelen om de opdracht die we onszelf gegeven hebben op een manier te doen die beter aansluit bij wat in deze tijd passend is.

De bouwstenen

Het strategisch beleid bestaat uit een aantal bouwstenen die hieronder worden aangegeven. Deze bouwstenen vormen de koers voor de komende jaren. In dit strategisch plan hebben we nog geen financiële vertaling gemaakt. De koers wordt uitgewerkt in concrete projectplannen en jaarplannen. Hierin worden meer concrete doelen en acties beschreven

en wordt aangegeven welke middelen – menskracht, materialen en financiën – nodig zijn om de doelen te realiseren.

Bouwsteen 1: een inhoudelijke herkenbare koers

KansPlus heeft een aantal inhoudelijke speerpunten waar we ons op richten en waar we resultaten op willen binnenhalen. We houden vast aan deze speerpunten totdat de doelen gehaald zijn of totdat ze door andere oorzaken niet meer relevant zijn. Deze speerpunten zijn onze inzet, zowel in de lokale belangenbehartiging als in de landelijke belangenbehartiging.

De speerpunten zijn:

- Goede zorg moet zichtbaar worden in een optimale kwaliteit van leven.
- De mens (met een beperking) staat centraal bij de inrichting van het stelsel en bij de financiering van de zorg. Goede onafhankelijke cliëntondersteuning maakt het mogelijk dat mensen en hun vertegenwoordigers zeggenschap en regie hebben over de zorg die nodig is.
- Het VN verdrag voor mensen met een beperking wordt voor mensen met een verstandelijke beperking uitgewerkt op een manier die recht doet aan hun eigenheid en die rekening houdt met hun specifieke kwetsbaarheden.
- Mensen zijn niet afhankelijk van één zorgaanbieder omdat deze eigenaar is van de woning waar ze wonen en zorg krijgen. Zorgaanbieders beslissen niet over waar en hoe iemand woont.
- Familieleden en familieverbanden kunnen hun persoonlijke en natuurlijke rol blijven vervullen in het leven van hun familielid met een beperking. Ook als deze verblijft in een zorgvoorziening. Familieleden worden door zorgaanbieders gezien als volwaardige partners in het vorm geven van de zorg die moet leiden tot goede kwaliteit van leven. De ervaringsdeskundigheid van familieleden wordt door zorgaanbieders en beleidsbepalende instanties benut.
- Cliëntenraden en familieverbanden hebben wezenlijke invloed op alle zaken die van belang zijn voor de kwaliteit van leven van de mensen met een verstandelijke beperking. Deze (mede)zeggenschap begint in de directe leefomgeving van de mensen en kan deels gedelegeerd worden naar centrale medezeggenschap.

Bouwsteen 2: een dynamische organisatie

Er komt een diversiteit aan ontmoetingsmogelijkheden voor leden en niet leden op basis van een gedeelde passie en interesse. Er worden nieuwe vormen ontwikkeld waarmee leden en niet leden elkaar kunnen ontmoeten om kennis en ervaring te delen en om elkaar te kunnen ondersteunen en te inspireren.

- Ledengroepen die over de daarvoor noodzakelijke menskracht beschikken organiseren (re)creatieve activiteiten voor mensen met een verstandelijke beperking en ontmoetingsmogelijkheden voor leden.

- Het landelijk bestuur organiseert minimaal twee maal per jaar een (landelijke) themabijeenkomst in verschillende regio's in het land.
- De informatievoorziening aan leden wordt afgestemd op door de leden zelf opgegeven interesse.
- Er worden thema-ledengroepen ontwikkeld voor leden met een zelfde interesse. Leden kunnen elkaar in deze groepen fysiek ontmoeten, maar ook via digitale weg met elkaar communiceren en ervaringen uitwisselen.
- Leden van het landelijk bestuur en de directie onderhouden contacten met de actieve ledengroepbesturen en bezoeken zoveel als mogelijk ook plaatselijke ledenvergaderingen.

Bouwsteen 3: versterking van de dienstverlening

De dienstverlening van KansPlus wordt verder ontwikkeld en geprofessionaliseerd. De dienstverlening wordt het uithangbord van KansPlus waardoor mensen met KansPlus in contact komen. De inkomsten vanuit de dienstverlening dragen substantieel bij aan de versterking van de financiële basis van KansPlus.

- Het scholingsaanbod voor cliëntenraden, familieverbanden en individuele verwanten van mensen met een verstandelijke beperking wordt zo nodig geactualiseerd en verder doorontwikkeld.
- Er worden nieuwe vormen van dienstverlening voor cliëntenraden ontwikkeld, waaronder het aanbod van onafhankelijke coaches.
- Er wordt een netwerk van geschikte trainers en consultants gevormd die naar behoefte vanuit KansPlus ingezet kunnen worden. Dit voor de ondersteuning van en dienstverlening aan cliëntenraden en familieverbanden.
- Er wordt een professionele organisatie opgezet voor het aanbieden van onafhankelijke cliëntondersteuning, gefinancierd vanuit de Wlz en Wmo. Streven is om dit product vanaf 2019 daadwerkelijk te kunnen leveren.
- KansPlus-Dienstverlening ontwikkelt een effectieve marketing strategie om de diensten en producten ook daadwerkelijk af te kunnen zetten.

Bouwsteen 4: lokale belangennetwerken

Er wordt een nieuwe infrastructuur ontwikkeld voor een effectieve lokale belangenbehartiging. We ontwikkelen lokale netwerken waarin vg-belangenbehartigers elkaar kunnen ontmoeten en kennis en ervaringen kunnen delen. Zo nodig kan vanuit deze netwerken gezamenlijk actie ondernomen worden op gemeenschappelijke onderwerpen.

- Er wordt een zo gedetailleerd mogelijke sociale kaart aangelegd met lokale belangenorganisaties. Waaronder cliëntenraden, medezeggenschapsraden van speciaal onderwijs, adviesraden sociaal domein en lokale oudergroepen.
- In zoveel mogelijk regio's in het land worden lokale netwerken ontwikkeld met actieve lokale belangenbehartigers. Deze netwerken worden regelmatig voorzien

van informatie over ontwikkelingen die voor hen van belang kunnen zijn. Onderlinge communicatie in deze netwerken kan fysiek, maar ook via een digitaal platform.

- Het materiaal dat in de afgelopen periode ontwikkeld is voor de lokale belangenbehartiging wordt zo nodig verder doorontwikkeld en actief beschikbaar gesteld voor mensen in de lokale belangennetwerken.
- Het zal niet onder stoelen of banken te worden gestoken dat KansPlus initiatiefnemer en trekker van netwerken is. Dat neemt echter niet weg dat ieder netwerk zijn eigen werkwijze en dynamiek moet kunnen ontwikkelen.

Bouwsteen 5: samenwerking

Zowel lokaal als landelijk intensiveert KansPlus de samenwerking met andere organisaties. In eerste instantie richten we ons op belangenorganisaties van en voor mensen met een verstandelijke beperking. Maar op gezamenlijke onderwerpen zal zeker ook samen opgetrokken worden met andere organisaties.

- De samenwerking met Sien wordt verder geïntensiveerd. Dit zonder aantasting van de eigen identiteit van Sien en KansPlus. Uitgangspunt voor KansPlus is dat we in principe samen optrekken, tenzij er op een onderdeel een goede reden is dat niet te doen.
- KansPlus blijft actief input leveren voor de gezamenlijke belangenbehartiging door Ieder(in). KansPlus streeft er naar om binnen Ieder(in) het specifieke vg-belang sterker te bundelen.
- Lokale ledengroepen en netwerken bepalen zelf met welke organisaties ze het best samenwerking kunnen zoeken.

Bouwsteen 6: zorg voor medewerkers

De medewerkers van KansPlus zijn betrokken en bevlogen. Ze zijn altijd bereid er een schepje bovenop te doen. Met elkaar bewaken we dat we niet het onmogelijke van mensen vragen. Dat zou ten koste gaan van hun welzijn en uiteindelijk ook van de kwaliteit van het werk.

- Bestuur en directeur voelen samen de verantwoordelijkheid om overbelasting van betaalde en onbetaalde medewerkers te voorkomen.
- We nemen alleen nieuwe projecten met externe financiering op ons als de financiering voldoende is om ook de indirecte activiteiten die uit een project voortkomen te kunnen financieren en daar uren voor in te kunnen zetten.
- Er wordt nadrukkelijk een beroep gedaan op leden die hebben aangegeven inzetbaar te zijn voor kortdurende klussen en specifieke activiteiten.
- Als de dienstverlening extra inkomsten gaat genereren, wordt dat in eerste instantie ingezet voor uitbreiding van de bureauformatie.